

Mindenesetre megállapítható, hogy Beck külügyminiszter nagyon alaposan mérlegeli a kérdést, vajjon Lengyelország benmarad-e a Népszövetségben, vagy váljon ki. Egyelőre annyit határozott, hogy feloszlatta Lengyelország Genfben működő állandó képviselőit. A lengyel kormány is meghányja-veti a kérdést, vajjon Lengyelország vállalja-e a Népszövetségi tanácsi tagságot a következő ülésszakra. A kormány sajtója nem egyszer hangsúlyozta ki az utóbbi hetekben, hogy Lengyelország kormánya egyelőre nem mérlegelte a kilépés szándékát és lehetőségeit. Ezt egyedül a külügyminiszter cselekedte meg. Mindenesetre fontos a kormányajánlatnak ez a megállapítása azokra a körökre nézve, amelyek Lengyelországnak a genfi intézményből való távolmaradását kívánják. Politikai és diplomáciai körökben mutatkozik is ilyen törekvés, ez azonban szélesebb néprétegeket egyelőre érdektelenül hagy.

Felmerül a kérdés, vajjon a lengyel külpolitika irányítója annak ellenére, hogy nem tartja helyesnek a Népszövetség mai összetételét és alkotmányát, miért habozik még mindig a kilépéssel és miért nem csinál országában erősebb hangulatot a kiválás mellett?

A kérdésre a külügyminiszter lapjának, a Gazeta Polszkanak egyik cikke felel. A felelet így szól: Minthogy Angliában és részben Franciaországban is a közeljövőben diplomáciai változások várhatók, valószínű, hogy a Népszövetség helyzete is meg fog javulni. Ebben az esetben Lengyelországnak a népszövetségi tanácsban való megmaradása az ország nagy javát szolgálja. Megvédené Lengyelország érdekeit és sok tekintetben úgy irányíthatná a lengyel köztársaság fejlődését, mint abban az időben, amikor tényleg nagy jelentősége volt az ország szempontjából a népszövetségi munkának. Minthogy a népszövetségi paktumok reformjáról is sok szó esik, be kell várni azt az időt, amikor ez is aktuális lesz.

Ebből a magyarázathoz kiderül, hogy a lengyel kormány egy ideig még a lavírozás álláspontját teszi magáévá. Vannak hangok a sajtóban, amelyek szerint Becknek mai magatartása nem egyéb, mint sakkhuzás abban a tekintetben, hogy Lengyelország számára politikai és gazdasági előnyöket szerezzen. Ismeretes, hogy a lengyel kormány a Népszövetségtől bevándorlási területet akar a zsidók számára, valamint, hogy Lengyelországot engedjék a nemzetközi nyersanyagokhoz, hogy ezzel gazdasági életén lendítsen. A lengyel kormány még mindig azt reméli, hogy Genf e problémák szabályozása érdekében kezdeményező lépéseket fog tenni. Hiszen meglehet az is, — mint ahogy azt a Times gyantja — hogy Lengyelország azért oszlatta fel Genfben állandó delegációját és azért fog lemondani esetleg tanácsülési jogainak megújításáról, ami egymagában már morális visszavonulás, hogy ezzel siettesse a népszövetségi paktum reformjának keresztülvitelét. Ha azonban a lengyel kormánynak eme intézkedései nem jelentenének mást, mint előjátékát a végleges visszavonulásnak, akkor kétségtelenül számíthatnia kell majd Becknek a lengyel nyilvánosság egy nagy részének ellenkezésével.

Sokan a lengyel közéletben ugyanis azon a véleményen vannak, hogy mindaddig, amíg Anglia és Franciaország a Népszövetség támasztékai, Lengyelország nem vonulhat vissza Genfből saját jól felfogott érdekei miatt sem. A közvéleménynek ez a része joggal aggódik amiatt, hogy abban az esetben, ha Lengyelország kiválna a Népszövetségből, a világ abban a feltevésben élne, hogy Lengyelország, amely híres arról, hogy nem szimpatizál semmiféle block-alakulással, ezáltal mégis közeledne a Népszövetség elcsúszásának blokkjához, vagyis a totális államokhoz. Minthogy azonban Lengyelországban még ma is nagy erő képvisel az a réteg, amely a lengyel nép szabadságát tűzte ki életcéljává és ezt a világháború után el is érte — nem valószínű, hogy a külügyminiszter és a mai kormány nem számíthatnak ezeknek a rétegeknek a véleményével és magatartásával.

A SZADAGURAI RABBIDINASZTIA NYOMDOKAIBAN

Hatodik cikk

Itt nyugszik a szadagurai temetőben, a családi kriptá egy zugában. A sír valamikor vaskorlattal volt elkerítve, senki se tudjon hozzáférni. A háború alatt, az orosz invázió idején szükség volt a vasrudakra, a katonák leszerelték a kerítést és elvitték. Ujat senki sem csinált.

Ezen a síron nem gyujtanak gyertyát, ide nem jönnek kvitivel, panasszal. Ez az ember, kinek esontjai itt porladoznak, szerencsétlen volt életében, szerencsétlen volt halálában. A hivatalos felirat azt mondja, hogy „itt nyugszik Reb Ber, a liovai caddik, a ruszini szent rabbi fia”, aki látja azonban ezt az árva és elhagyott sírt, így javítja ki magában a szöveget: Itt nyugodott meg végre a rossz fiu, aki annyit szegyet és fájdalmat, annyi bajt és keserűséget okozott egész családjának, a

A szadagurai ház tragédiája

Reb Szrulcse Rizsener fia, Berenyu, eljegyezte Reb Motele Csernobler leányát, Sájndele. Esküvő előtt differencia merült fel a nászok között, amit a chaszid diplomácia ügyesen elsimított. Ezzel a nézeteltéréssel kapcsolatosan a menyasszony apja a következő kijelentést tette: „A házasság híre nagy riadalmat keltett az egekben, a völégény a Dávid-házi királyoktól származik és a menyasszony a Saul-házi királyok sarja, s tudott dolog, hogy ennek a két családnak az egyesüléséből születik meg a Messiás”. Amikor ez a kijelentés a völégény apjának fülehez jutott, megjegyezte: „Nem tudom, vajjon ez a frigy elhozza-e a Messiást, azt azonban biztosan tudom, hogy ebből házasságból szentséges nagy lelkek fognak születni.”

Hát az apa jóslata nem vált be, Reb Szrulcse Rizsenernek talán ez volt élete legnagyobb tévedése. A házasság kezdetétől fogva szerencsétlen volt, hiányzott a gyermekáldás. Reb Berenyunak sok fájdalmat okozott ez a körülmeny, ismerte a Zohár erre vonatkozó tanítását, tudta, hogy aki nem hagy maga után fiugyermeket, „en máchniszim ajszaj b'fargajaj sz hákudajs-burichit”, azt nem engedik az égi trónus kulisszái mögé. El akart válni az asszonytól, hogy újra megpróbáljon, de az asszony hallani sem akart a válásról. A házastársak között emiatt naprenden voltak a veszekedések. Reb Berenyu annyira szívére vette a dolgot, hogy gyakran bezárkózott szobájába és heteken keresztül nem mutatkozott hívei előtt.

Öt fiu — öt udvar

S ha kezdetben csak a gyermekáldás miatt volt baj, annál több ok volt a botrányra a későbbi években. Meghalt Reb Szrulcse Rizsener, a család feje, s a gyermekek felosztották egymás között a chaszid birodalmat. Kölcsönös megegyezés alapján önálló rezidenciákat állítottak fel. Öt testvér — öt udvar. Hogy melyik testvér hová menjen, hol állítsa fel udvarát, azt a többiek véleménye döntötte el, mindannyian hozzá kellett, hogy járuljanak ahhoz. Reb Avrum Jánekvenyu, a legidősebb testvér az apa örököse maradt a szadagurai udvarban, Reb Duved Majcsenyu Czortkovon állította fel rezidenciáját, Reb Nuchemyu Stefanestibe ment, Reb Mardche Fájvenyu Huszjátint kapta. A legrosszabb hely Reb Berenyunak jutott, Husiba került, a moldvai kisvárosba.

Sájndele, aki meg volt győződve róla, hogy az ő férje, Reb Berenyu, az összes testvérek között a legtehetségesebb, irigylete szőreit, féltékenykedett rájuk. Folytonos szemrehányásokat tett férjének, elkésértette az életét. Persze, ezt csak veled tehették meg, csak egy ilyen akaratnélküli ember hagyja magát kismenni, szó nélkül tűri, hogy egy ilyen szerencsétlen helyre számízzék. Reb Berenyu később Liovába költözött, pár kilométerrel odább, a beszarábiai határon túl, de ez nem változtatott a dolgon. Reb Berenyu helyzete egyre tűrhetetlenebb lett, a házastársak között napról-napra mélyebb lett a szakadék.

Hogy megfedkezzen nyomorúságáról, Reb Berenyu a vallásfőzsiához menekült. Volt néhány tanítványa, egyszerű fiatal emberek, ezekel barátkozott. Istenismeretről, végtelenségről, a teremtés titkáról és a dogmákról vitáztak, mindennapi téma volt a „Din v'chakra” kérdése, a szentesített hit-

AZ ÖTÖDİK FIU KI AKAR UGRANI A KÖRBŐL

nagy chaszid tábornak.

„Caddik sejucu l'tárbisz ruu”, szent ember, aki rosszra tért — írja róla egyik historikusa. Egy kanadai kolléga drámát írt róla, s úgy állította be, mintha beteges hajlamai lettek volna. Valaki azt sugja, hogy keresztény hitre tért, nem tudja egész biztosan, de úgy emlékszem neki... Beszélnek a nagy mászkiról, a modern kultúra és felvilágosodás bajnokáról. Van, aki egy végzetes, viharos szerelemről tud, dr Reimann csernovici ügyvéd lányával kapcsolatban. Ezer oldalról — ezer ellentétes információ. Égi csodára, szent, jámbor rabbi érdemeire van szükségem, hogy elfogulatlan lehessenek, hogy a feltevések nagy tömegeből kihámozhassam a tényállást, s képet nyújthassak a szadagurai ház döbbenetes tragédiájáról.

rendszer problémája. Tanítványainak azt szokta mondogatni, „kinder, nur hájbn dem majech”, csak gondolkodjatok, ha kételyetek lesznek, nem baj, forduljatok hozzám, minden kételyt eloszlatok.

Reb Berenyu, az aranyszájú szónok Aranyszájú szónok volt Reb Berenyu. Amikor beszélt, delejes álomba ringatta hallgatóit, valósággal megbabonázta őket. S jöttek hozzá a rabbi és a tudósok, azok, akik a chaszidizmus mélyebb titkait kutatták. Ennek a nagy népszerűségnek súlyos hibája volt, a nép, a nagy tömegek elkezdtek imádni, bizony, nagy caddik Reb Berenyu, lám, az összes rabbi és tudósok hozzá fordulnak. Jöttek az emberek és feltárták neki bajait, elsírták az ő fülebe panaszait. Az ő érzékeny lelkét valósággal tönkréttette az ilyesmi. De kinek panaszkozhatott volna, ki törődött az ő bajával...?

Berenyu nem akar csodavető lenni Reb Berenyu megvonta akkor élete mérlegét, s ez a mérleg sivár eredményeket mutatott.

Gyermeke nincs, felesége, akit nem szeret, nem tűr, ragaszkodik hozzá, nem akar elválni. Durva és paraszt emberek, akiknek a pusztá látásától undorodott, ezres tömegekben jönnek, nyalják a kezét, csókolják a ruhája szegélyeit, elpanaszolják neki minden bajukat, bánatukat, nyomorulságukat. Ő kell, hogy legyen az a szivacs, amely mindezt felszívja, beveszi. A gabhek zsarnokoskodnak felette, ki van nekik szolgálatva. Régi ideáljában nem hisz, nem akar Messiás lenni, nem akar megváltani senkit. Se a világot, se a zsidó népet, se a saját taborát, se a háza népét. Hagyjanak neki békét, ő semmit sem akar, csak élni akar, nyugodtan, zavartalanul, észrevétel nélkül, félreugorva, csendesen. De nem hgyják, az emberek szaladnak utána. Vajjon tényleg nincs kiút? Rémes ez a tudat, bele kell örülni...

Reb Berenyu könyörgött titkárainak, vigyázzanak rá jobban, ne zavarják, ne engedjék azt, hogy a nap bármely szakában bárki benyithasson hozzá. Rosszak az idegei, ki van merülve, úgy fáj neki minden panasz, mintha tüvel szurkálnák a testét. De a gabhek, a chaszidizmusnak ezek a telhetetlen vámszedői, saját monopólijuknak tekintették a caddikot, a nagyszerű keresetek kiapadhatatlan forrását látták benne. Falrahányt borsó volt a könyörgés. Ugyan, ugyan, ezek az emberek könyörtelűen fognak gyakorolni, amikor a ropogós bankók suhogását hallják...

A liovai rabbi ki akar ugrani a körből

Reb Berenyu ki akart ugrani a körből. Nehéz a csodarabbi élete, súlyos, nagy teher a származás, s ő nem bírja ezt a terhet. A szegény ember nem tudja, hogy ez nem hercegi cím, erről nem lehet lemondani, a chaszid méltóságokat akkor is viseli az ember, ha nem akarja. Kinek ősei ezt a kenyeret ették, nem érti az élet dolgait, s képtelen szakítani a múlttal, képtelen megállani a maga lábán, ha százszor is úgy akarja. Ki tudná megmondani, hány tragédia játszódott le emiatt csendben, feltűnés nélkül, a nagy rebe-udvarok rejtekében...

Hogy nem bírt a titkárokkal, új módszerhez nyúlt. Magára zárta az ajtókat, napokra, néha hetekre bezárkózott szobájába, nem beszélt senkivel, nem nézett senkinek az arcába. A hívek azt mondták, hogy a caddik

nagy „mádrége”-t ért el, a szentség és tisztaság legmagasabb régiójáig jutott. A tömeg még inkább rákapott, kora reggeltől késő estig az ablaka alatt állottak, várták, hátha megjelenik az ablakban és elkaphatják szemének egy pillantását.

Reb Berenyu azt mondta szűkebb környezetének: Az emberek most szaladnak utána, de lesz idő, amikor elmenekülnek előlem. Arról beszélt, hogy az emberek hiába jönnek hozzá, butaság amit csinálnak, mert pontosan avval távoznak, amivel jöttek... Pédálózott, olyan kijelentéseket tett, amelyekért minden más krözösleges halandót isentagadónak és eretneknek kiáltottak volna ki. El akarta távolítani a tömeget, ezért barátokhoz kezdett a kisváros keresztény intelligenciájához, ezek az új barátok misszionáriusokat hoztak a házba, s titokban abban reménykedtek, hogy talán sikerülni fog a caddikot keresztény hitre téríteni...

A chaszidok azért nem tágtítottak, nem tudták kivel állanak szemben, nem látták összefüggéseit annak a nagy drámának, amely a caddik lelkében lejátszódott. Csak Sájndele, a rebec, ez a fényes és pompához szokott hiu asszony féltette a népszerűséget, félt, hogy eldugulnak a kereseti források. Ezért üzent a testvéreknek, megbízható kurirrok vitték Szadagurába és Czortkovba a hírt: nagy bajok vannak a liovai udvarban... Reb Berenyu kétségbeesett lépésre szánta el magát. 1889-ben, jom-kippur előtt elhátározta, hogy nem fog imádkozni. Demonstrálni fog, ki fogja ábrándítani az embereket, lassák, hogy nem rabbi, hogy vallástalan, hogy isentagadó. És hagyják őt békében.

Ezen az ünnepen zsufolva volt a liovai nagy beszemedres. Sokezer ember sereglett oda, az ország minden sarkából. Az előimádkozó az uned elé áll, már itt az ideje, hogy megkezdjék a kol-nidret, de a rabbi nincs itt. Már előtér van, nyugtalanság vesz erőt az embereken. Már késő este van — de sehol semmi. Hirtelen nyílik az ajtó, bejön a rebe, 40 ezer chaszid háványa. A talisz darabokban lóg rajta, a halotti köntös meg van tépve, szakálla borzas, arcán véres karmolások nyoma.

Az emberekből kitört a zokogás. Ugyahogy megimádcznak, s ima után megindulnak a sugdolózások. Megtudták, hogy a rebe nem akart templomba jönni, a gabhek — a reben utasítására — erőszaklail cipelni kezdték. A rebe nem hagyta magát, erre megverték, s amikor elájult, felcsozták, s félig eszméletlen állapotban becipelték a templomba.

Ünnep után a rebe kijelentette, hogy ha nem hagyunk neki békét, nincs más megoldás számára, mint, hogy ki fog térsi. Ez a bejelentés szívenütötte az egész környezetet. Lehullott a hályog a szemükről, látták, — hogy áll a caddik dolga. A bentfészek éjjel-nappal tanácskoztak, s kisütöttek, hogy mindegyik a rossz társaság az oka, környezetváltásra van szüksége, sürgősen Szadagurába kell mennie.

S az ünnepek után, amikor a rebe kiköszött, előre elkészített terv szerint állítottak kloroformmal elaltatták, megkötözték kezét-lábát, s csukott batáron, váltott lovakkal gyors iramban Szadagura felé hajtottak...

Kitör a szanzi szadagurai háború

Hová lett Reb Berenyu? Senki sem tudja. Eltűnt. Nyomavesztett a liovai caddiknak, aki 40 ezer chaszid atyja és tanítómestere, Reb Szrulcse Rizsener fia, korának legnagyobb chaszid előkelősége.

Csak a megrendítő kol-nidre-estről jöttek hírek, s arról sottogtak, hogy amikor bent a templomba, elfújta a gyertyát és hangosan kiáltotta „lész din v'leaz dajon”, nincs törvény és ítélet, nincs bíró és igazságtévő.

Amikor a szadagurai dráma első felvonása után legördült a függöny, a szanzi-szadagurai háború, amely addig nem lépte túl egy kis chaszid perpatvar kereteit, új fordulatot vett.

A szanzi rabbi igazolva látta magát. Nem megmondtam előre, hogy Szadagurában van a baj kutforrása, nem megmondtam előre, hogy Szadagurában rombolják le a hit bástyáit...? Most aztán gyalunk ki a porondra, s jaj annak, aki irgalmanság fog, jaj annak, aki könyörtelűen fog beszélni...

Schiba Dezső

Négy minisztérium közreműködésével kétszáznyolcvan a falvak h

Bucuresti, augusztus területén lázasügyi minisztérium-csapatok a falvi helyzetének nyolcvannégy ilyen litott össze a min gyére négy bizott vossal, úgy, hogy vos tevékenyked végrehajtásán. Kö tonai szolgálattal ják a többségét lyeknek munkáját lyi egészségügyi orvos, megyei résztvesznek. Azo higieniai laborató egy asszisztens útjára a falvak

széke

E bizottságot tótták mindeneke ségügy-technikai tóriumok, kórhá delkezésre állot rumok, oltóanya sitők, továbbá stb. Ezenkívül a zottságnak két-t ott rendelkezés gokkal, közt szere kel. Végül husz indítottak utnak

Az egészségügy irányításában egészségügyi cernauti, cluji, ségügyi főfelü resti, craiovali gek. A megyei főfelügyelők offenzívában m kat. A körörvo ténylegesen rés jában.

Négy miniszterben a valóban precedens nemzetvédelmi kultuszminiszter ségügyi minis parancsnokság felügyelőségén hogy ezek új csapatok reo

A különböző egészségügyi működése nem cédens nélküli ügyi osztálytást a kormá

zataira nézve hogy a kato szervek mily az akció s Nussbaum fi egészségügyi azzal a meba, hogy az leteit tanul

Az egészség három etap pokban az szagot és re készítettek.

tettebb v Észak-Moldo nyert, az o jezéshez b már meg is összefoglalá munkáját. tális mű te

A Népszövetség érdeklődik

a romániai falvakon folyó egészségügyi offenzíva iránt

Négy minisztérium közreműködésével kétszáznyolcvannégy orvoscsapat dolgozik a falvak higiéniájának feljavitásán

Bucuresti, augusztus 30. Az egész ország területén lázasan dolgoznak az egészségügyi minisztérium által kiküldött orvoscsapatok a falusi lakosság egészségügyi helyzetének feljavitásán. Kétszáznyolcvannégy ilyen repülőbizottságot állított össze a minisztérium. Minden mellített össze a minisztérium. Minden mellített össze a minisztérium. Minden mellített össze a minisztérium.

Az offenzíva technikai előkészítése

E bizottságoknak rendelkezésére bocsátották mindenekelőtt is mindazt az egészségügyi-technikai anyagot, ami az ambulatóriumok, kórházak, szanatóriumok rendelkezésére állott, mint fertőtlenítő szerek, oltóanyagok, fürdők, elősdimentesítők, továbbá petróleum, mész, szappan, stb. Ezenkívül a minisztérium minden bizottságnak két-két gyógyszerládát bocsátott rendelkezésére, különböző orvosságokkal, kötszerekkel és orvosi műszerekkel. Végül husz úgynevezett fürdővonatot indítottak utnak.

Az egészségügyi offenzíva technikai irányításában résztvesz a jasi és cluji egészségügyi intézet, a jasi, chisineui, cernauti, cluji, timisoarai és sibiui egészségügyi főfelügyelők, valamint a bucaresti, craiovai és constantai felügyelőségek. A megyei főorvosok és egészségügyi főfelügyelők ellenőrzik az egészségügyi offenzívában mozgósított orvoscsapatokat. A körorvosok elkísérik a csapatot és ténylegesen résztvesznek ezeknek munkájában.

Érdeklődik a Népszövetség

Négy minisztérium működik közre ebben a valóban nagyszabású és az országban precedens nélküli álló akcióban: A nemzetvédelmi, a bel-, a közoktatás- és kultuszminisztérium. Ezenkívül az egészségügyi minisztérium kérte a strajer főparancsnokság és a katonai előkészítők felügyelőségének közreműködését is, úgy, hogy ezek ugyancsak állandóan az orvoscsapatok rendelkezésére állnak.

A különböző minisztériumoknak az egészségügyi tevékenységben való közreműködése nemcsak Romániában áll precedens nélkül. A Népszövetség egészségügyi osztálya átiratban kért felvilágosítást a kormánytól a közreműködés módjaira nézve és kimutatást kért afelől, hogy a katonai közoktatási és strajer szervek milyen mértékben járultak hozzá az akció sikeréhez. A Népszövetség dr. Nussbaum francia orvost, a genfi fórum egészségügyi osztályának egyik vezetőjét azzal a megbízással küldte ki az országba, hogy az egészségügyi kampány részleteit tanulmányozza.

Az egészségügyi offenzíva egyébként három etapban folyik. Az elmúlt hónapokban az orvoscsapatok bejárták az országot és rendkívül alapos monográfiákat készítettek. Az egészségileg legveszélyeztetettebb vidékeken, mint Beszarábia és Észak-Moldova és e munka befejezést nyert, az ország többi részeiben is befejezéshez közeledik. A minisztériumban már meg is kezdtek az adatok rendszeres összefoglalásának és összehasonlításának munkáját. Hogy ez a hatalmas dokumentális mű teljes legyen, augusztus és szeptember folyamán az összegyűjtött adatokat verifikálják a helyszínen az egészségügyi csapatok. A második etap a kollektív higiéniai intézkedések alkalmazása falvakon és nagyobb községekben; az apróbb, összegyűjtött vizek lecsapolása és petróleummal való fertőtlenítése, a lakások megtisztítása, az istállók, félreeső helyek, udvarok szanálása, a minisztérium által elkészített terv alapján, a vízellátás szabályozása és külön kutak ásatása az állatok számára, a trágya-eltávolítás és felhasználás higiénikus megszervezése. Az egyéni higiéniaival kapcsolatosan az emberek elől-mentesítése, különösen azoknál, ahol fertőző betegségek gyakoriak és a falusi lakosság racionális táplálkozásának megszervezése. Az egészségügyi offenzíva során felveszik a harcot a fertőző és társadalmi betegségek ellen, a nyílt sebes tüdővésznek izolálása, és a különböző bőrbetegségek teljes kikezélése.

A minisztérium, miután az ezzel kap-

Máramaros megye a zsaroló szélhámosok legjobb vadászterülete

Újra letartóztattak egy szélhámoskodó álhírlapírót

Sighet, augusztus 30. (Az Uj Kelet tud.) Máramaros megye, Nagy-Romániának eme legészakibb és legészakibb vidéke évtizedek óta minden rendű és rangú szélhámosok és zsaroló kedvenc vadászterülete. Mint a kalandorok a nagy gyarmatbirodalom leg-távolabbi, megfélemlített és félszűkített szinesbőrök által lakott kolóniáit, úgy fosztogatták végig Máramaros megye zsidó lakta községeit, főleg pedig Szigetet az ország legelvetemettebb szélhámosai.

Hol mint „inspektorok”, hol mint „szerkesztő urak” csapnak le áldozataikra. Legfőbb jellegzetességük, hogy prominens személyiségek ajánlóleveleivel, az igazoló írással egész garmadával felszerelve jelennek meg. Legtöbbjüknek, mint az egykori fifikus „kőpeniaki kapitányoknak”, még a hatóságokat is sikerül lövátenniük, ugyszólván hatósági segédlettel operálnak.

Az álinspektor, aki a prefektus autóján rándul ki zsaroló körutjaira

Néhány évvel ezelőtti történet, az akkori politikai rezsim szélhámosokra különösen kedvező atmoszférájában, egy elegánsan öltözött, kitűnő megjelenésű és biztos fellépésű fiatalember jelent meg a szigeti prefektúrán. A kabinetfőnök azonnal bemutatatta a prefektusnak, aki előtt földművelésügyi minisztériumi inspektoroként mutatkozott be.

A prefektus egy pillanattal sem kételkedett az „inspektor” ur személyazonosságában. Rendelkezésre bocsátotta a prefektúra autóját, telefonon utasította az összes vidéki hatóságokat, hogy a legmesszebbmenő támogatásban részesítsék a „vezérfelügyelő” urat, aki a vidéki malomokat fogja végiginspicálni. A hatóságok természetesen eleget tettek a parancsoknak, az inspektor ur mindenütt formaruhás hatósági ember kíséretében jelent meg — a nagyobb hatás kedvéért. A hatósági ember rendszerint kint várta meg az inspektor urat, aki csak a legkritikább esetben távozott néhány ezer lejnél kevesebb öszeggel egy-egy vállaltól. Azt különben elfelejtették megmondani, hogy az inspektor ur nem tartotta magát szigorúan a „megbízatásához” és nem tett különbséget malom, vagy mondjuk faipari vállalat, fűszerkereskedés és kocsmák között. Hol a könyvek „nem voltak rodben”, hol egészségügyi „kihágásokat” talált.

A régi közmondásnak igen gyakran igaz van. A korsó addig jár a kútra, amíg a fülé-

leszakad, Mikes inspektor ur addig járt a prefektus autóján zsarolni, amíg lefűlelték. Csak néhány hónappal ezelőt töltötte ki az aktuális feyházban négy és fél éves büntetését, ahol különben produktív embert csináltak belőle. Megtanulta különböző játék- és dísz-tárgyak készítését, műhelyt rendezett be magának a feyházban, ahol a rabokkal dolgoztatott, majd szuronyos foglár kíséretében járta a vásárokat és árusította dísz-tárgyait. Becsületes munkával is szép pénzt tudott csinálni...

A zsaroló álhírlapírók sáskahadjárat

Mindezt abból az apropóból elevenítettük fel, hogy bemutatjuk a legújabb és egyben leggyakoribb tipust: a zsaroló álhírlapírót. Ismert figura, az „aktatászk szerkesztő ur” minden vidéken, aki ellen nehéz védekezni. A legtöbb nagyvállalat belekalkulálja őket évi büdzséjébe.

Azok azonban, akik Máramarosba rándulnak le — gyakran ketten-hárman egyszerre és minél sűrűbben — a legkönnyűtellenebbek és legelvetemettebbek. Gyakran rendőrkézre kerül egy-egy, de ez nem lohasztja le a többiek vállalkozási kedvét. Ugy járnak erre a vidékre, mint a sáskák és mindenki szemellettára zsarolnak létező vagy nemlétező lapok, folyóiratok részére. A vállalatok igazgatói pedig örvendenek, ha 1000—2000 lejlel sikerül meguszni egy-egy kellemetlen látogatót.

Ismét szélhámos álhírlapírót fűlelték le

A máramarosi hatóságok most ismét egy zsaroló álhírlapírót tettek ártalmatlanná, aki az eddigiek szerint párszáz ezer lejt harácsolt össze Máramaros, Szilágy és Szatmár megyékben csaknem kizárólag zsidó vállalatoktól, kereskedőktől és szabadfoglalkozásuktól.

Vasile Minciuna Bucuresti valamelyik külvárosából származó úgynök a nagyváradi Gazeta de Vest, valamint a bucaresti Romania Aeriána folyóirat részére jött előfizetéseket gyűjteni. Két hónapra keresztül operált Máramaros megyében és ezalatt csaknem minden számottevő máramarosi zsidó vállalatot megvágott. Jelenleg a szigeti ügyészség foglya.

A „sajtóügyi inspektor” ur repülőgépeket árul

Vasile Minciuna mindenütt mint a sajtó-

Vén barátom, könnyű neked!!...

Egyszerűen elrepülsz, ha földreszáll az új honpolgár. Akkor kezdődik az én feladatom! Első naptól kezdve erősítem az ujszülött zsenge, érzékeny bőrét. Az Eucerit csodás hatásában rejlik a bűverőm, közkedveltségemet neki köszöhetem.

Ennek érdekében közelebbről törvény jelenik meg, amely az összes orvosokat kötelezni fogja arra, hogy akár állami szolgálatba lépnek, akár szabadfoglalkozás keretében akarnak maradni, előzetesen falun teljesítsenek szolgálatot. Ezt a kötelezettséget már az orvostanhallgatókra is kiterjesztetik, úgy, ahogyan a mű-

csalatos összes adatokat beszerezte, részletes tervet fog kidolgozni a különböző intézkedésekre nézve, amelyeket vidékenként és tartományonként az egészségügyi állapotok megjavítása érdekében állandó jelleggel foganatosítani fognak.

egyetemek, a kereskedelmi akadémiák diákjai is tartoznak tanulmányi éveik alatt gyakorlati előtanulmányokat végezni. A közszolgálatba lépő orvosok számára a két-három éves falusi gyakorlat elengedhetetlen előfeltétel lesz. Szigorú intézkedéseket foganatosítanak aziránt, hogy az orvosok falusi tevékenységét ellenőrizzék.

Másrészt azoknak az orvosoknak, kik falun akarnak megtelepedni, hitelt bocsátanak rendelkezésükre, hogy társadalmi helyzetüknek megfelelően rendelkezhes-

gényi inspektor mutatkozott be, aki ellenőrző és riportázs körúton van „az elszűdött vármegyében”. Melleleg előfizetéseket gyűjt a fentnevezett két lapnak és egy egészen mellékesen gyűjt a nemzeti repülésügyi alap javára. A máramarosi zsidók, akik ellen az inspektor ur szerint annyi vád hangzott el, be kell bizonyítsák, hogy lojális állampolgárok és áldozniok kell a hazafiasság oltárán...

Minciuna inspektor ur persze nem minde-
nüt beszélt ilyen szépen. Tudott ő másképp-
pen is hatni a „hazaáruló zsidókra”. No meg
aztán hatóságai ajánlólevelei is voltak. Vak-
merőségében ugyanis odáig ment, hogy a
prefektúrát is becsapra és ajánlólevelet ka-
pott persze... nem repülőgépek, hanem
a két román lap támogatására.

A megfélemlített és naiv vidéki zsidók ál-
doztak is Minciuna ur repülőgépei, valamint
lapjai javára.

Míg aztán minden kiderült.

Hogyan leplezték le a szélhámost

Minciuna ur vidékről gyakran rándul be
Szigetre egy kis szórakozásra. Melleleg itt
is letartotta az iparvállalatokat és nagyobb
cégeket. Az emult szombat este nagyobb
„muri” csapott az egyik étteremben, ahol
történetesen jelen volt Marina Alexandru
román lapszerkesztő is.

Minciuna ur újságíró-inspektoroként mutat-
kozott be. Amikor megtudta, hogy kollégá-
val áll szemben, láthatóan meghökkenett és
igen zavaros válaszokat adott a kérdésekre.
A román szerkesztő lapja legközelebbi
számában rendkívül éleshangú vezércikkben
rohant ki a sajtóbanditák ellen, akik piócák-
ként szipolyozták a lakosságot és hatóságok
közbelépését kérte.

Silaghi Alexandru Repedeá község csendőr-
parancsnoka a cikk hatása alatt utána-
nézett egy kicsit Minciuna urnak, aki éppen
azon a vidéken gyűjtött — repülőgépekre.

Az élelmes csendőrmester összegyűjtötte
az inspektor ur által a környéken kibocsá-
tot nyugtákat és azzal az ürügyel, hogy
egy cég háromezer lejt akar adni a reptöl-
gépálapra, magához kérette telefonon már a
szomszédos községben tartózkodó szélhámost,
akitől elkérte nyugtatómbját. Meglepetéssel
állapította meg, hogy a többiek nála maradt
másolatán csak a felvett öszszegeknek a
negyedrésze van feltüntetve. Alaposan le-
igazoltatta az inspektor urat és hamarosan
megállapította, hogy négy elemít végzett
egyen, akik a két fentnevezett lap csupán
előfizetések gyűjtésére, nem pedig zsarolásra,
hazafias propagandára és repülőalap gyűjté-
sére hatalmazott fel.

Azonkívül a katonai livrétjén is némi ja-
vitgatások vannak.

Minciuna ur egyelőre a szigeti ügyészség
foglya. A törvényszék vádtanácsa szombaton
délben elrendelte ellene a harmincnapos vizs-
gálati fogságot. Káhá Kálmán

HIREK

— **Időjárás:** 2-4 milliméterrel emelkedő hőmérséklet, váltakozó felhőzet, enyhe nyugati légáramlás, lassu hűsültyedés, esők helyét jelleggel és elektromos kisülésekkel az ország keleti felében.

— **Elkészült Mihály vajda jachtja.** Bucarestből jelentik: Az angliai Cowesben levő J. S. White and Co. hajóépítő gyárban elkészült az a jacht, amit Bucaresti előjárósága rendelt ajándékképpen Mihály nagyvajda számára. A jacht valóságos csodája a modern technikának, úgy tengeren, mint a Dunán közlekedhet. Ötvennégy láb hosszú, két 200 lóerős motorral van felszerelve, 20 csomó sebességre képes.

— **Szigoru intézkedés 188 vállalat ellen,** amelyek megszegték a román személyzet alkalmazásáról szóló törvényt. Bucarestből jelentik: A Hivatalos Lap 188 olyan vállalat névsorát közli, amelyek megszegték a román személyzet alkalmazására vonatkozó törvényi intézkedéseit. Ezen vállalatok miniszteri rendelkezés értelmében nem vehetnek többé részt árjelzéseken.

— **Aurel Vlaicu halálának 25-ik évfordulója.** Bucarestből jelentik: Holnap 25 éve, hogy Aurel Vlaicu, a román repülés első vezéralakja, Branesti mellett, Câmpina közelében, lezuhant saját készítésű gépével. A román pilóták úgy adóznak Vlaicu emlékének, hogy a Bellu temetőben levő sírja felett fognak keringeni.

— **Kétezer lejjel emelkedett a buza ára** Constanțában. Bucarestből jelentik: Constanțában a buza vagyonjának ára 2000 lejjel emelkedett, Brailában jelentős ügyletet bonyolítottak le, ugyancsak áremelkedésekkel. Az árpa ára ezer lejjel ugrott fel, ami főleg a németországi keresletnek tulajdonítható.

— **A kisebbségi nyelvek a közoktatásban.** Bucarestből jelentik: A nemzeti nevelésügyi minisztériumban a kisebbségi főkörmánybiztossággal egyetemben a kisebbségi nyelveknek a kisebbségi területek állami elemi és középiskoláiban való oktatását tanulmányozzák. Azon állami iskolákról van szó, amiket kisebbségek látogatnak. Az összes állami kisebbségi iskolákat fenntartják az állami elemi és középiskolák mellett meglévő kisebbségi szakiskolák egyetemben. Ahol eddig nem léteztek ilyen iskolák, vagy szakiskolák, bevezetik a kisebbségi nyelv oktatását a kisebbségi tanulók számára a tanév kezdetével. A tanfelügyelők a napokban utasításokat fognak kapni a kisebbségi nyelvek előadására hivatott tanérek alkalmaztatására. Ugyancsak utasításokat fognak kapni a kisebbségi tanulóknak az állami iskolák kisebbségi szakcsoportjába és a magán- és felekezeti kisebbségi tannyelvi iskolákba való beiratására vonatkozóan. Néhány tanítóképző iskolában bevezetik a kisebbségi nyelvek oktatását és a tanítóképzők mellett gyakorló iskolákban kisebbségi szakiskolákat létesítenek a tanismerlyezet kiképzése érdekében.

— **Vasárnap, szeptember 4-én veszi kezdetét a katonai előkészítés új tanéve.** A Subinspectoratul Pregătiri Preliminare helyi központja az alábbi közleményre kérte fel a lapunkat: A katonai előkészítés új tanéve szeptember 4-én, azaz vasárnap veszi kezdetét. Ez alkalommal az összes kötelező ifjak, szigorú szankciók terhe mellett kötelesek megjelenni reggel 7 órakor a Subinspectoratul előtt (városháza mögött). Vonatkozik ez azon ifjakra is, akik szabadságuk révén tartózkodnak városunkban, de ugyancsak az egyetemest, illetve iskolát végző ifjakra is, akiknek tanéve csak később kezdődik meg. Ezen ifjak szintén kötelesek a Subcentrul Municipal gyakorlatain részt venni, mindaddig, amíg tanévük nem veszi kezdetét.

— **A királyi helytartó címe.** Tanesvárról jelentik: A temesi kormányzóság vezértitkára átiratot küldött a hatóságoknak, amelyekkel közölte, hogy Marta Alexandru dr. királyi helytartó minden héten kedden és pénteken délelőtt 11-1 óra között fogadja a magánfeleket. Ciupe Gheorghe dr. kormányzóság vezértitkár minden kedden, csütörtökön és pénteken délelőtt 11-1 óra között áll a közönség rendelkezésére. A királyi helytartóhoz intézendő kérvények és beadványok címzése a következő: „Excoelență Sale Domnului Rezident Regal al Tinutului Timis, Timisoara“. Ez a címzés a hatóságok részére is kötelező.

— **Hirdetmény.** Templomunk bérletstulajdonosait tisztelttel értesítjük, hogy az elmúlt évi ülhelyeiket f. évi szeptember hó 11-ikén este 7 óráig tartjuk fenn. Kérjük, hogy ezen határidőn belül igényelket az egyet titkári hivatalában (Str. Gheorghe Barițiu 16) annál is inkább bejelenteni és a jegeiket kiváltani sziveskedjenek, mert későbbi jelentkezéseket nincs módunkban figyelembe venni. A „Poale Czedek“ elnöksége és templombizottsága.

Urak!

Elegancia, minőség férfi divatárunkban

ÁDÁM-nál

(volt Hadady-fizlet), Piața Unirii No. 15.
Megnyílik szeptember elsején.

Fehérművek méret utáni!

— **Fejér Sándor továbbra is a Goldmark körtelekben marad.** Néhány héttel ezelőtt kolozsvári zenei körökben arról beszélték, hogy Fejér Sándor hegedűművész tárgyalásokat folytat a Palestina Orchesterrel, az egyik megüresedett brácsás állás betöltésére. Amint most értesülünk a tárgyalások megszakadtak, részben mert Fejér nem akar a hegedűtől eltérni, másrészt, mert egyelőre nem akarja kolozsvári pozícióját feladni. Városunk zenei körei örömmel értesültek arról, hogy a szimpatikus fiatal művész továbbra is közöttünk marad. Fejér Sándor különben a nyár folyamán több sikeres hangversenyt adott Erdély különböző városában és szeptember 10-én tér vissza Kolozsvárra, ahol újra elfoglalja a Goldmark Filharmoniai Társaságnál koncertmesteri pultját és folytatja értékes hegedű-pedagógiai munkásságát.

— **Változás a Cluj-Bucaresti repülőmenetrendben.** A LARES repülő-társaság értesítése szerint a Cluj-Bucaresti utvonalon közlekedő utasszállító repülőgép szeptember 1-től az eddigi 6 óra 40 perc helyett 3 óra 5 perccor indul Bucarestbe.

— **A Regela Ferdinand uti izraelita elemi iskolában és óvodában a beiratások szeptember hó 1-től 9-ig bezárólag tartatnak meg,** naponta d. e. 9-12-ig és d. u. 3-5-ig. A szülők felkérnek, hogy ezen idő alatt feltétlenül irassák be gyermekeiket az iskolába, illetőleg az óvodába, miután ezen időn túl beiratásoknak többé helye sincsen.

— **Eszküvő hír.** Grünblat Olga és Lobsteln Aladár szeptember 4-én, vasárnap d. u. 3 órakor tartják esküvőjüket a Paris ucai orth. nagytemplomban, melyen rokonait, barátait és ismerőseiket szívesen látják.

— **Házasság.** Springer Lili Alba Iulia, Dr. Vitányi László Cluj szeptember 4-én tartják esküvőjüket Alba-Iulian, melyre jóbarátokat és ismerőseiket ezúton hívják meg. Minden külön értesítés helyett.

— **Beiratások.** A Dorthelot uca 3 szám alatti ort. izr. elemi iskolában a beiratások szeptember 1-től 9-ig lesznek megtartva naponta d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig.

— **Wald Renée,** zeneakadémiát végzett dipomás zongoratanárnő, tanítását szeptember 1-én kezdi meg. Jelentkezni lehet: Str. Goga Octavian 7, II. em.

— **Üsszeírják a Kolozsvár területén lévő állatokat és járműveket.** A helybeli rendőrkészvatra katonai ügyosztálya Panaitescu csendőrezredes és dr. Timbus kvesztorhelyettes aláírásával augusztus 27-iki keltezéssel 122-933. sz. alatt a következő hivatalos hirdás elkészítésre kérte fel lapunkat: Szeptember 1-étől kezdve szeptember 30-ig bezárólag a helybeli municipium területén hat bizottság fog működni a vontató állatok, az állati erővel vont járművek, fűszerlések, kerékpárok, a s'ma és tükés drótok és egyéb szállítási eszközök összeírására. Ez a művelet időszakos jellegű és azt a célt szolgálja, hogy egy esetleges mozgósítás esetére megtudhassák a rendelkezésre álló állateket, — de nincs egyáltalán szó kifejezett rekvirálásról. Ez a közlemény arra a célra szolgál, hogy eloszlassa a rosszallatokat a hírtérjesztők által forgalomba hozott különféle alaptalanul riasztó híreket.

ÉRTESÍTÉS

Nacionala Általános Biztosító Társaság, Bucaresti — Alapított: 1882

ALAPITÓME: 25,000.000.— Lei. TARTALEK OK: 215,342.226.— Lei.

T. feleink tudomására hozza, hogy a társaságnál kötött sorsolásoknak 1938 augusztus hó 2-án a fővárosi rendőrfőnökség és kereskedelmi minisztérium kiküldöttének jelenlétében történt sorsolások alkalmával a következő kötvények huzattak ki:

38358. sz. Spiridon L. Călarasi	Lei 20.000.—
3111. sz. Elca (Olga) David, Galați	Lei 30.000.—
7346. sz. Maria Grigore Ion Tudor, Ploesti	Lei 30.000.—
Az eddigi sorsolások eredménye	Lei 3,410.000.—

Felvilágosítást adnak: a társaság transilvaniai kerületi irodája Cluj (Str. Regina Maria 6), valamint a minden városban székelő képviselője.

Régi kötvényekhez utólagosan is megszerzhető a sorsolási jogosultság a biztosított összeg határáig, 1000 lejneként 3 lej 70 bani évi pótdíj ellenében.

Uj üzlet!

TURISZTIKA

— **A Haggibor Sportegyesület turistaszakosztálya szeptember 4-én, vasárnap a következő kirándulásokat rendezi:**

Autókamionnal a Turi és Tordai hasadéka. Részvételi díj tagoknak 76, vendégeknek 81 lej. Indulás reggel 6 órakor a Haggibor Otthon elől, Str. Stroescu 7/b. Jelentkezni a Stadion sportáruházban Calea Mărechal Foch 1 szám és este 6-tól 8 óráig a Haggibor Otthonban, legkésőbb péntek estig lehet. Gyalogkirándulás Rákóczy-forrás—Mikes-tető—Árpádcsucs—Majláth kut—EKE menedékház utiránnyal. Indulás reggel fél 8 órakor a Haggibor Otthon elől. Vendégeket mindkét kirándulásra szívesen lát a Haggibor turistaszakosztályának vezetősége.

— **Hol lehet elhelyezkedni?** Zsidók leteleplési és elhelyezkedési lehetőségei a külföldön és gyarmatokon című könyv Lei 35.— áron kapható minden könyvkereskedésben, vagy Lei 40.— beküldése ellenében portmentesen szállítja a vezérképvisező Pen Companie könyvkereskedés Satu-Mare, Piața Brătianu No. 13.

— **Salamon Etelka hegedűtanárnő** a tanítást szeptember 1-én kezdi. Gyermekek részére külön hallás- és ritmusfejlesztő csoportos tanítást kezd. Jelentkezni lehet délelőtt 10-12-ig, d. u. 4-5-ig. Lelekscim: Avram Iancu 7. I.

— **Vámos Magda zongoratanárnő** a tanítást szeptember 1-én kezdi meg. Jelentkezni lehet lakásán, P. Mihai Viteazul 23, I. em., délután 4-6-ig.

— **Fűszerkereskedők figyelmébe!** Tudomásunkra jutott, hogy a viszonteladó fűszerkereskedők félrevezetik és tévhitben tartják, mely szerint a most forgalomba kerülő 50 százalékos koncentrátot ecet nyitott állapotban is árusítható. Felhívjuk ezért figyelmüket arra, hogy a Ministerul Viticulturei si Domeniilor fenti cikket kifejezetten csakis zárt palackban engedni forgalomba hozni és ezen rendelet megszegői 50.000 lei bírsággal sújtatnak. Tisztelettel a Satu-Mare megyei ecetgyárakhoz.

— **Schwartz Baba** szept. 1-től megkezdte a hegedűtanítást. Cim: Str. Reg. Ferdinand 53. Székelykémél.

— **A Jugoszláv királyság folyamhajtása.** Igazgatóság: Beograd, Zagrebacka 7 u. 9. Alandó személyforgalom a királyság területén. Express személyjáratok a Wien—Bratislava—Budapest—Beograd—Lom vonalon: indul Wienből minden pénteken reggel 8 órakor, indul Lomból minden szombaton délután félhatkor. Nagy utazási kedvezmények. Kintűnő konyha és italok, mérsékelt áron. Rendszeres áru- és teherforgalom a Dunán és a Duna-medence összes hajózható folyóin és csatornáin. Gyorsútforgalom motoros-hajókon. Ugyanakkor: Németországban Regensburgban, Passauban, Linzben és Wienben, Magyarországon Budapesten és Mohácsban, Romániában: Timisoaran, Giurgiuiban és Brailán.

KIS ZENEI HIREK

— **A budapesti kultuszminisztérium zenei kamara felállításának tervével foglalkozik.** A zenei-kamarát, mely az ország összes zenei-ügyeinek felügyeletével és vezetésével fog foglalkozni, rövidesen meg akarják valósítani.

— **A világhírű Léner-vonósnégyes** már most megkezdte őszi hangversenykörútját. Először a londoni zenei ünnepeken fognak szerepelni, azután pedig a versaillesi hangverseny cikluson. Később Egyiptomba, Törökországba, Romániába és Palesztinába utaznak.

— **A prágai cseh nemzeti színház** most kezdte meg új évadját Smetana „Eladott menyasszony“ című operájával. A szeptemberi Janácsek emlékünnepek során, a komponista halálának tizedik évfordulóján, két Janácsek opera szerepel, melyeket Talich, a cseh filharmonia karmestere tanít be és dirigál.

— **A brünni városi színház** a jövő évadban úgy Smetana, valamint Janácsek összes operáiból ciklust rendez.

— **A trencsén-telepi nemzetközi kamarazene ünnepeken** nagy sikerül volt a londoni Tudor Singers énekegyesületnek. A hat nő és hat férfi tagból álló karegyesületet Bates karmester kitünően tanította be. A leginkább 16-ik és 17-ik századbéli komponisták műveiből összeállított program precíz előadásával nagy sikert arattak.

— **A magyar ezévi állami zenei díjak** most kerültek kiosztásra. Az egyteteles zenekari műre kiírt pályázatot 10 mű közül dr. Keszler Lőrinc, a nemzeti zenedtanára nyerte meg. A díj 1000 pengő volt. A kantatéra kiírt pályázat eredménytelen volt, a mennyiben a benyújtott kompozíciók nem ütötték meg az abszolút mértéket.

— **Fedák Sári „Virágország“** címmel operettszöveget írt. A zenét Eisemann Mihály komponálta. Az új operettet a Városi Színház mutatja be és annak próbáit rövidesen megkezdik. A „Virágország“ egyik főszerepét maga Fedák Sári játssza.

— **Beretvás Hugó,** ismert zeneszerző új kantátét írt, melyet a pécsi egyetem pályadíjjal tüntetett ki. Az ének és zene-karra írt mű címe: Szent István király méne Szentmártonban“ és annak szövege a tizenhatodik századbeli érdeki kódex nyomán készült. Az értékes kompozíciót most a budavári koronázó főtemplomban mutatták be.

— **A londoni kózik-kórust** súlyos autóbaleset érte. Köln közelében társasgép-kocsijuk felborult és a híres orosz énekkar tagjai közül tizenötén súlyosan sebesültek meg.

— **A budapesti Városi Színház** jövő évadban nagy operaműsört fog lebonyolítani. Többek között idegen művészek közül a következőket kötötte le: Toti dal Monte, Jarmila Novotna, Fleisch Ella, Rosvaenge és Svanholm tenoristák, De Luca, Franceschi baritonok. Vezényelnek Weingartner, Leo Bloch és Gui Vittorio.

— **Mérnöki törvény magyar** Dr. Mandel Fordító Irodában, Cluj, Memorandumul 24. 40, vidékre 50 lei.

Ritmikus torna-iskola
Str. Memorandumul 2.

Rosenfeld Eika
asziszt. Fischer Vica

Ritmika, akrobatika, művészi tánc, fogyó- és gyógytorna. Legmodernebb metódus hölgyeknek és gyermekeknek. Információ és beiratkozás: szept. 1-től 1/3 és 5 között.

A pal... balla

Haifán a minap egy mozi előtt. A volt a tolongás. A hogy valami nagy De aztán megüti hang:

— Be kell töröndönst el kell ven Mi az izgalom o mennek a hajfai nek — és aztán ok: a mozi tulajragasztani a jegylyegét. Ezért csinát: jegyet kérne a tulajdonost és ván, hogy ilyen járnak. Az előadnéző előtt. Ezzel nyegető tömeg m hódolt a népaakragasztja a bélye Hajisuv ma az o pe. Ha nincs Kofépités. Ezért azt véve minden párt a Poale Cion Szban: megterem anyagi bázisát, alapra fektetni a terrorral szembe fejtse ki a pal

Amikor a szem nem lehetett por kütüzéseit és számas méreteketben száz segítő kéztődjének a védőló munkásság p erők vonuljanak tokra. Négy tag élen, ennek tagmi elnöke, Roka ter, Rav Berlin telavivi központ kárságnál Landparlamentni képvájnoharodi telep. Az egész szerve ötszáz ember d öngy-tizenhat ókap. A városhá ottak fel az ir dó telefontcseng munka.

Valaki tréfás gyárának nevez kári hivatalát. kál tudnak itt Szebbnél-sebb szövegek menne a palesztinai zs fer Haisuvnak. harcoló népét kat védeni kell életeket, vigy vagyrona. A egész napi ken gyjáratok, örsé gyüttműködés éve! Nincsenek jisiv verbuváln 1000 ember kü mának megerő tésekre van sz éjszaka meg Egyes, arabok vészárokkal ke

Mindehez pé Hajisuv az, a munkát. A adat a mai krizi lett az a renge jisiv irodájába manyokát gyűl vetett és közve tetlen adók: a

A palesztinai zsidó önvédelem

balladája

Pénz és élet az önvédelem szolgálatában. Félév alatt kétszázötven ezer fontot gyűjt össze a palesztinai zsidóság a Kofer Hajisuv céljaira. Hogyan folyik az önmegadózás?

Tel-Aviv augusztus hó

Haifán a minap nagy csődület támad egy mozi előtt. A pénztárnál igen nagy volt a tolongás. Azt hitte volna az ember, hogy valami nagy filmszenzáció akadt. De aztán megüti az ember fülét egy hang:

— Be kell törni az ablakait! A tulajdonost el kell verni!

Mi az izgalom oka? A pénztárhoz sorra mennek a hajfai munkások, jegyet kérnek — és aztán visszaadják a jegyet. Az ok: a mozi tulajdonosa nem hajlandó ráragasztani a jegyre a Kofer Hajisuv bélyegét. Ezért csinálják a munkások a tréfát: jegyet kérnek, ennek árával ingerlik a tulajdonost és aztán visszaadják, mondván, hogy ilyen ember moziába ők nem járnak. Az előadás megkezdődött tizenöt néző előtt. Ezzel szemben a mozi előtt fenyegető tömeg morajlott.

A tömeg győzött. A mozitulajdonos behódolt a népkarzatnak és azóta már ráragasztja a bélyeget a jegyekre. A Kofer Hajisuv ma az ország jövőjének a jelképe. Ha nincs Kofer Hajisuv, nincs ország-építés. Ezért aztán a revizionistákat kivéve minden párt, az Agudat Jisraélitól a Poale Cion Szmolig egyesült a munkában: megteremteti a zsidó önvédelem anyagi bázisát, szélesebb és nemzetibb alapra fektetni a munkát, hogy az arab terrorral szemben még erősebb ellenállást fejtessen ki a palesztinai zsidóság.

Ötszáz ingyen munkaerő

Amikor a szervezet megalakult, még nem lehetett pontosan megfogalmazni célkitűzéseit és szándékait. Ma már hatalmas méretekben működik ez az üzem, ötszáz segítő kéz dolgozik, hogy előteremtődjenek a védő eszközök, az órségen álló munkásság pénzhez jusson és új védőerők vonuljanak ki a veszélyeztetett pontokra. Négy tagból álló elnökség áll az élen, ennek tagjai Ben Cvi, a Vaad Leumi elnöke, Rokeach telavivi polgármester, Rav Berlin és Remez munkásvezér. A telavivi központtal működő központi titkárságnál Landau Michel, volt román parlamenti képviselő és Aron Cipling, az ájncharodi telepések küldöttje működik. Az egész szervezet ingyen munkát végez: ötszáz ember dolgozik itt, naponta tizen-négy-tizenhat órát. Fizetést senki nem kap. A városháza egyik hivatalában állították fel az irodát. Sürgős-forgás, állandó telefoncsengetés, idegfeszítő, kemény munka.

Valaki tréfásan a pénz-csinálás ötlet gyárának nevezte el a Kofer Hajisuv titkári hivatalát. Hallatlan leleményességgel tudnak itt propagálni, rábeszélni. Szébbnél-szebb plakátok, szívhez szóló szövegek mennek ki innen és igyekeznek a palesztinai zsidóságot meggyerni a Kofer Hajisuvnak. Mert mi a cél? Az ország harcoló népet tehermentesíteni. A falvakat védeni kell, meg kell óvni az ember-életeket, vigyázni kell a természere és a vagyonra. A falu munkássága fáradt: egész napi kemény munka után éjszakai őrszolgálat, őrségállítás és útközvetben való együttműködés és mindez már harmadik éve! Nincsenek elegendő. Erre a Kofer Hajisuv verbuválni kezdett és két hét alatt 1000 ember küldött le a kolóniák védelmének megerősítésére. A kolóniákat támadások nyugtalanítják. Szöges drótkerítésekre van szükség, fényszórókra, hogy éjszaka megvilágítsák az ellenséget. Egyes araboktól övezett kolóniákat lövészárokkaal kell körülvenni.

Közvetett és közvetlen adók

Mindehez pénz és munka kell. A Kofer Hajisuv az, amely előteremti a pénzt és a munkát. A pénz előteremtése óriási feladat a mai krízises Palesztinában. Erre kellett az a regeteg ötlet, ami a Kofer Hajisuv irodájában megszületett. Nem adományokat gyűjt, hanem megadóztat. Közvetett és közvetlen adókat vet ki. A közvetlen adók: a fix jövedelmekre és a nyil-

vánvalóan megállapítható vagyonra kivetett adó. Minden vállalat köteles az alkalmazottainak fizetéséből a Kofer Hajisuv-adót levonni. 15 font havi fixig 1 százaléka, 30 fontig 2 százaléka, 40 fontig 3 százaléka a Kofer Hajisuv adója. A vállalatok teljesítik a kérést. Még a zsidó városokban működő nemzsidó gyárak is, amelyek zsidó munkásokkal dolgoznak. Így folyik be minden elsején — egy fél évig tart az akció — sokszáz font az irodába. Egy-egy nagyvállalat egymagában 3-400 fontot fizet be ezen az uton havonta. Az ingatlan vagyont közös értékelés alapján adóztat meg a Kofer Hajisuv. A vagyonadót progresszív kulcs alapján állapították meg. Akinek például a vagyona 50 ezer font értéket képvisel, egy félévre 344 font 375 milst köteles befizetni. 25 ezer fontnyi vagyon adója 156 font 815 mils. Ha nincs az adóalanyának készpénze, a Kofer Hajisuv betábláztatja magát a házra.

A közvélemény adói

A közvetett adók és illetékek kiróvásánál a szervezet zseniális ötletekkel minden lehető eszközt kihasznál. Emellett azt is

tudta, hogy ez az adó nem áll az ország népének közvetlen ellenőrzése alatt és alaposan rá is nevelte a közönséget ennek az ellenőrzésnek a megvalósítására. Ma mindenki megnézi az autobuszson, hogy fizetik-e a Kofer Hajisuvot. A közlekedési eszközök 5-10 százaléka adót fizetnek, de ezt nem tolják át a fogyasztó közönség vállára. 10 százalékos cigarettagyárak, még az egyiptomi tókéjú Maspero is, anélkül, hogy megdrágították volna a cigarettát. A színházak, mozik, a templomületek jegyei után épp úgy befolyik a pénz, mint a külföldről importált zöldség-félékből. És ezt az illetéket meg kell fizetni! A közvélemény akarata erősebb, mint bármely végrehajtó!

Félév alatt 250 ezer font!

Az első hónapban 15 ezer fontot küldtek szét Tel-Avivból az ország különböző pontjaira. A cél a falu védelmi költségeinek 75, a város költségeinek 25 százalékát fedezni. Erre a célra hat hónap alatt 70 ezer fontot irányoztak elő. De már az első hónapban látszik, hogy ez az összeg nem elegendő. Az elnökség úgy döntött, hogy a gyűjtésnek 250 ezer fontot kellene ered-

ményezni. Kétszázötvenezer font, a mai Palesztinában! És biznak benne, hogy az összeg nagyrésze megterül. Csak kis összeg felhajtására fog sorakerülni a gátlásban. Pedig a gátlásban már is meg van az együttműködési hajlandóság: Angliából és Amerikából már is tekintélyes összegek érkeztek, névtelen cionistáktól a Kofer Hajisuv céljaira.

Mindenkit mozgósít a Kofer Hajisuv

Tulságosan nem szabad dobálózni a Kofer Hajisuv adataival. Titkosak ezek, mint minden stratégiai célokat szolgáló szervezet adatai. De azt meg szabad írni, hogy eddig hatvan mezőgazdasági pont védelmét tökéletesítették, számos új védelmi alakulatot teremtettek meg. A végső munka ez: meg kell teremteni a biztonságot az országban. A zsidóság ebben a munkában teljesen magára van hagyatva. És ezért áll a mozgalom szolgálatába mindenki, aki ennek az országnak jövőjéért aggódik. Minden mozi és színházi előadás előtt buzdító beszédek hangzanak el: Rokeach, Dov Hos, Csernikovszky, Avigdor Hammeiri, Mossinsohn, az ország szellemi elitjének színe-java vonul ki a Kofer Hajisuv érdekében. Váltások meg a jisuvot szenvedéseitől, mert önmagot váltjátok meg vele: ez a jelszó.

És ennek a jelszónak a jegyében lelkesedik most minden gyermek, ajánlja fel munkáját minden felnőtt. A nemzeti összefogás nagy próbája ez: a jisuv annyi gyönyörű példát állt már ki, ezt is győzedelmesen fogja végigküzdeni.

Barsilay István

Meghalt Karinth Frigyes

Budapest, augusztus 30. Karinth Frigyes, a kiváló magyar író, hétfőn este Siófokon, amikor éppen Budapestre készült utazni, agyvérzésben meghalt. Karinth halála súlyos vesztesége a magyar irodalomnak. Pom-pás írásain egy nemzedék nőtt fel és a magyarul olvasó közönségnek alig volt nála-nál népszerűbb írója.

Pályáját Kosztolányi Dezsővel és Somlyó Zoltánnal kezdte, de utja gyorsan elvált a két postától, minthogy Karinth Frigyes prózával kísérletezett, ami mingyárt a kezdeti időkből jelentős sikereket hozott neki. Apró gunyoros és szellemesen céltaláló aktuális karcolatai a Nap című műveltségében tüntek fel. „Igy irtok ti” című kötete új hangot és színt hozott a könnyű fajsúlyú irodalomban. Nemcsak jellegzetessége volt, hanem mélysege és emberszeretete a Karinth-féle írásoknak. Ő maga rendkívül művelt író volt, aki nemcsak a korabeli irodalmi termékek legjavát ismerte, hanem régmúlt idők klasszikusait is és a tudományok és művészetek valamennyi ágában egyformán jártas volt. Bohém-filozófus volt: a tudós szorgalma és a művész kimeríthetetlen invenciója egyesült benne. A politikai és társadalmi jelenségek fonákját zseniális megérzéssel találta meg és mókás szellemességgel figurázta ki.

Vérbeli újságíró volt, amellet hogy nem lehetett lekötmi szerkesztéségi asztalhoz. Kéthárom hétnél tovább sehol nem bírta a rendszeres munkát. Belenőtt az élet szertelenségeibe, amelyekből a józérés, az okosság és a szeretet kincseit aknáza ki. Legsikerültebb írásai azok a riportok voltak, amiket néhány évvel ezelőtt között tollából egy pesti újság. Az ószeres-piacról, a külügyi nyomortanyákról, a budai barlanglakásokról között tudósításai kacagtatók és egyben megrendítőek voltak, pontos rajzai a társadalom ember-telenségének.

Számos színdarabot írt, de ezek egyikével sem ért el áttűtő sikert. Mint műfordító azonban maradandó értékeket adott, különösen Swift Gulliverjével.

Két évvel ezelőt betegeskedni kezdett; az orvosok agyaganatot állapítottak meg rajta. Az író Olivecrona híres stockholmi sebész operálta meg sikerrel. Karinth azóta tovább dolgozott. Megírta „Utazás a koponyám körül” című munkáját, amelyben betegségeit és a fején végrehajtott műtétet írja meg érdekesen. Tavaly a Davila Színházban bemutatatták egyik színdarabját, amikor az író is megjelent a rivalda előtt.

— Revízió alá veszik a községi tisztviselők helyzetét. Bucurestiből jelentik: A belügy-minisztérium elhatározta, hogy megkezdje a községi tisztviselők helyzetének felülvizsgálását. A felülvizsgálási munkálatok a tisztviselők végzettségére, jogcímre, kinevezésére és előléptetésére vonatkoznak. A fővárosban 1000 tisztviselőt érint az intézkedés.

Holnap a ROYAL slágermozgóban szerzői és színházi világsiker!

HARRY BAUR

SARATI, A BETENETES

című lebilincselő és eddigi legjobb filmjében. A bucaresti sajtóvélemény szerint nagyobb, mint a Tarras Boulba. Partnere: JEAN HUGAUD. Jegyértéktől délelőtt 11 órától. Számos helyek. Előadások kezdete: 3.20, 5.20, 7.20 és 9.30-kor. Előtte: Híradó és pótlás. Telefon 37-05.

Ma, szerdán utoljára: ELJ, SZERESS ES TA NULJ című Me-ro-film.

Tizennyolc „gyanus” származású generálist skariba tett az olasz hadsereg

PARIZS, augusztus 30. A francia lapok rézkövérdekes és jellemző részleteket közölnek a változásokról, amelyek az utóbbi hetekben az olasz hadsereg vezetésében bekövetkeztek. Eszerint három hadtest-tábornokot és tizenöt hadosztály-tábornokot olyan szolgálatokra osztottak be, hogy azt lehet mondani, hogy a valóságban eltávolították őket a hadseregből. Ennek az intézkedésnek a francia sajtó értesülése szerint kizárólag fájvédelmi háttér van. A tizennyolc olasz generálist azért kellett háttérbe szorítani, mert „gyanus eredetűek”, illetőleg néhányan közülük bevallottan zsidók, akik gyanus származásuk ellenére is igen nagy szolgálatot tettek az olasz hadseregnek.

Lindbergh ezredes ma, vagy holnap érkezik meg a szamosfalvi repülőtérré

A kedvezőtlen idő miatt a kisantant-államok versenyrepülői is szerdára halasztották érkezésüket

Csuj, augusztus 30. Elsőnek jelentette az Uj Kelet, hogy kedde délelőtt 11 órára jelentették be érkezésüket a szamosfalvi repülőtérré a kisantant államok versenyrepülőgépei. A cseh, jugoszláv és román gépek Prágából indultak el és Kolozsváron keresztül Belgrádba folytatják útjukat. A szamosfalvi polgári repülőter minden előkészületet megtettek a repülőgépek fogadására. Dében 12 órakor azonban hivatalos értesítést kapott a polgári repülőter parancsnoka, hogy a repülőgépek a kedvezőtlen idő miatt nem tudtak utnak indulni Pöstyénből és így kedd helyett ma, szerdán dében 12 órakor érkeznek meg.

Ugyancsak szerdára jelezte érkezését Lindbergh ezredes, a világhírű óceánrepülő, aki most Moszkvából jövet ejti útjába Kolozsvárt, ahonnan Franciaországba repül tovább. A polgári repülőter vezetőségénél szerzett értesülésünk szerint,

Moszkvából már jelezték Lindbergh ezredes érkezését és ha semmi nem jön közbe úgy a szerdai nap folyamán érkezik Kolozsvárra. Lehet azonban az is, hogy csak csütörtökön érkezik meg. Az érkezés biztos időpontját még nem tudják. Eppen ezért nem készítenek elő hivatalos fogadtatást sem a kisantant gépek, sem pedig Lindbergh ezredes számára. Fogadásukon a polgári és katonai repülőter parancsnoka, valamint a két repülőter főbb tisztviselőin kívül a sajtó munkatársai lesznek jelen.

Tizenöt—tizenhét éves romániai zsidó ifjuság palesztinai kivándorlása

Romániában is megszervezik a „Jugendaliját”. Szeptemberben indul el az első ifjusági csoport

A 15—17 éves zsidó ifjuság szervezett kivándorlása Palesztinába „Jugendalija” név alatt ismeretes, még pedig azért, mert Németországból indult ki ez az allija, a hitlerizmus uralomra jutása után.

Ez az allija nemcsak abban különbözik a többi bevándorlási kategóriáktól, hogy kizárólag 15—17 éves fiatalokat foglal magában, hanem abban is, hogy a szóbanforgó fiatal bevándorlók nem a galutban kappják a kiképzést a palesztinai életre és munkára, hanem Palesztinában „hacsaraznak” két évig. Ezalatt a két év alatt elméleti és gyakorlati-gazdasági tanfolyamokon vesznek részt és csak azután illeszkednek be a palesztinai produktív életbe.

1933 óta számos palesztinai kolóniára érkeztek ilyen ifjusági csoportok Németországból. 1700 németországi gyermeket helyeztek el 34 zsidó kolónián, ahol kiképzésben részesülnek. A fiatalok, illetve a szülők szerződést kötnek a kolóniákkal, miután a Jewish Agency megállapította, hogy gazdaságuk megfelel azoknak az egészségügyi és nevelési feltételeknek, amelyeket a „Jugendalija” tesz szükségessé.

A kétéves kiképzés

A fiatalok ezeken a kolóniákon napi 4—5 óra fizikai munkát végeznek, délután pedig iskolai kiképzést kapnak. Bizonyos idő elteltével speciális munkakörbe osztják be őket, így például szőlő-, narancs-, gyümölcs-, olajfakertekbe, vagy tehenészetbe, baromfi-gazdaságba, lakatos, asztalos, cipész, stb. munkahelyekre.

A gyakorlati-gazdasági kiképzéssel párhuzamosan halad az elméleti szakkiképzés. Az iskolai tanfolyamok a következő tárgyakra is kiterjednek: héber nyelv — később angol és arab is —, Biblia és zsidó történelem, héber irodalom, Palesztina földrajza, természetismeret, stb.

A kétéves tanfolyam során sorozatos kirándulásokat tesznek az ország különböző részeibe.

A kétéves kiképzés során szerzett ismereteket utólag kipótolhatják bizonyos gazdasági munkáiban való specializálás formájában valamelyik magasfokú palesztinai iskola keretében.

A fiatalok csoportokban laknak, külön lakásokban. Általában 4—5 szobás házakat építenek számukra, amelyeknek mindgyötében 4—5 ágy van. Egészségügyi felügyeletre mindenütt orvosok és szakképzett felügyelők állnak rendelkezésre, akiket speciálisan ebből a célból alkalmaznak a kolóniák.

A fiataloknak kezdetől fogva biztosított tagjai a Kupa Cholinnak, a munkásbetegség-egyezmény pénztárnak, amely állandó felügyeletet gyakorol fölöttük.

A szerződés értelmében a kolóniák gondoskodnak a fiataloknak akár a saját gazdaságukban, vagy más gazdaságban való elhelyezéséről a végleges letelepedés után. Többesgős — akik elvégezték a kétéves tanfolyamot — együtt maradt és csoportokban telepednek a végleges letelepedésre. Azok a fiatalok, akiknek egyéni terveik vannak, természetesen azokat is megvalósítják. Eddig 500 gyermek végezte el a Jugendalija tanfolyamot és helyezkedett el az országban.

A romániai ifjusági allija

Az ifjusági allija eddig csak a németországi ifjuságnak volt engedélyezve. Amikor májusban Palesztinában járt a romániai zsidó allija delegáció, dr. Niemrower főrabbi vezetésével, különböző erőfeszítéseket tettek abban az irányban, hogy a romániai zsidó ifjuság is jogot nyerjen a Jugendalijára. Elljahu Dobkin, a Jewish Agency bevándorlási osztályának vezetője és Miss Henrietta zsidó, a Jugendalija megteremtője és odaadó irányítója, kezdetül fogva jóindulatot tanúsítottak az ügy iránt, amelynek útjában azonban különböző nehézségek gördültek. A palesztinai kormány nem volt hajlandó a romániai feltételek mellett hozzájárulni a romániai és lengyelországi ifjusági allijához, mint a némethez. Mialatt a németországi és ausztriai fiatalok több kolónián kaptak jogot az ottani kiképzésre és elhelyezkedésre, addig a romániai és lengyelországi ifjusági allija csak szakiskolákban nyerhet elhelyezést. Az országban mindössze öt ilyen iskola van, amely a kormány által előírt feltételeknek megfelel és ez a körülmény késeltette a romániai ifjusági allija megszervezését. Végül az utóbbi napokban sikerült megoldani a romániai ifjusági allija kérdését és a csoportban megérkeztek az első certifikátok a romániai fiatalok számára, akik szeptember folyamán kell hogy Palesztinába vándoroljanak.

Az elmúlt héten Bucarestben tartóko-

dott M. Schatner, a Jugendalija jeruzsálemi vezetőségének tagja, aki beható tárgyalásokat folytatott ez ügyben a bucuresti Központi Zionista Tanáccsal. A tárgyalások eredményeként megalkult a romániai ifjusági allija központi tanácsa és elhatározták, hogy külön akciókat indítsanak meg azon fiatalok költségeinek kiegyezésére, akiknek szülei nem rendelkeznek a teljes összeggel, ami

az ifjusági bevándorláshoz szükséges. Remélhető, hogy 20—50 százalékos kedvezményt lehet majd nyújtani a fiataloknak. A bizottság elhatározta, hogy előkészítő tábort létesít a jekültek előzetes kiképzésére, amely néhány héttig fog tartani.

A romániai ifjusági allija Sfeja gyermek-fakun és Pardes Chana mezőgazdasági iskolájában fog elhelyezést nyerni. Mint ismeretes, Sfeja, amely Palesztina egyik legnevesebb gyermekkolóniája, az erdélyi származású dr. Fürst Oszkár vezetése alatt áll. Pardes Chana viszont az ország egyik legkiválóbb mezőgazdasági iskolája.

Legközelebbi cikkünkben ismertetni fogjuk a jelentkezéssel kapcsolatos feltételeket. Bővebb felvilágosítást és instrukciót a Zsidó Nemzeti Szövetség temesvári központjától kaphatnak az érdeklődők.

KÖZGAZDASÁG

A kereskedők között felmerülő vitás ügyek elintézésére minden iparkamara mellett békéltető bíróságokat állítanak fel

A nemzetgazdasági minisztérium szakbizottságot delegált, melynek feladatát egy oly rendelettervezés előkészítése képezi, amely a kereskedők között felmerülő vitás kérdések eldöntését külön békéltető bíróságok hatáskörébe fogja utalni.

Ezek a bíróságok a kereskedelmi és iparkamarák mellett fognak működni. Arra nézve, hogy milyen összetételű lesz a bíróság, mindmáig nem döntöttek. Az a rendkívül fontos kérdés is eldöntésre vár még, hogy a békéltető bíróságok ité-

letei ellen hova fordulhatnak a peres felek jogorvoslatért. Valószínű, hogy a kamarák szövetsége mellett fellebbezési bíróságot állítanak fel, melyek ítéletei ellen a törvényszékekhez, illetve a táblákhoz lesz felfolyamodásnak helye.

A kormány az a terve, hogy ezekkel a békéltető bíróságokkal a kereskedők között felmerülő peres ügyek gyors és szakavatott elbírálást fognak nyerni, ami az egész gazdasági életre kedvező kihatással lesz.

Az áruelosztás megkönnyítése és a közvetítő kereskedelem megszűrtése érdekében gyökeresen átszervezik a vásárokat

Abban a hosszas küzdelemben, amelyet a kormány és a hivatalos szervek folytatnak a drágaság legyőzése érdekében, a nemzetgazdasági minisztérium arra a megállapításra jutott, hogy az árak emelkedésének jórésben az az oka, hogy a termelő és fogyasztó közé igen sok közvetítő személy ékelődik be. Evégett a kormány elhatározta, hogy az áruelosztást gyökeresen átszervezi.

Ezt a kérdést is külön szakbizottság tanulmányozza, amely a tervezetet nagyrésztben már ki is dolgozta. Eszerint az áruelosztást négy szerv útján fogják vé-

gezni:

1. állat, termény és áruvásárok útján;
2. gabona, takarmány és mezőgazdasági termékek vására révén;
3. élelmiszerek és háztartási cikkek piacain és végül
4. rampák és szabadraktárak felállításával.

Ezek az eladási szervezetek részletes szabályzat alapján, pontosan meghatározott időben fognak működni. A jelenlegi kirakó és országos vásárokat is az új rendszerbe fogják beilleszteni.

Aradon és Temesváron is építenek gabona silókat

A kormány elhatározta, hogy a gabonatermés könnyebb értékesítése érdekében az ország számos városában gabona-szilókat építtet. A tervbe vett szilókok közül kettő Banat területén: Aradon és Temesváron épül fel.

Ennek a két szilóznak a felépítése azonban a jövő gabonakampány megkezdéséig még nem lesz készen, hanem későbbi időpontra halasztották.

Felelős-e a telefontársaság a késedelmes kapcsolásért?

Érdekes kártérítési keresetnek a tárgyalását kezdi meg közelebről az ilfovi törvényszék harmadik szekciója. A kártérítési perben felperesnek Bibescu herceg, alperesként pedig a Telefontársaság szerepel.

A keresetben a herceg előadja, hogy négy telefontal rendelkezik: egyik bucuresti lakásban, másik mogaioi kastélyában, harmadik comernici kastélyában, a negyedik a comernici birtok gondnokságánál van felszerelve. A herceg nemrég-

ben a fővárosból a comernici birtokával akart sürgős ügyben beszélni, azonban négy óra múlva sem kapott kapcsolást, amikor pedig kapcsolást, vonalzavar miatt nem tudott beszélni. A herceg az így elszennvedett kárait kétszáz ezer lejre becsüli és ennek megtérítésére kérte kötelezni a keresetében a Telefontársaságot.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

H. E., Saturnare. A rendelet országos érvényű. Jelentkezni az illetékes cercunál kell, illetve annál, ahol annak idején sorozták.

D. L., Gheorgheni. Levélben választottunk. W. P., Timisoara. Lapunk augusztus 24-i számában már megjelent.

S. Zs., Halmeu. Sziveskedjék a Cercunál megérdeklődni, szerepel-e a nyilvántartásban? Ha nem, a szátmári Cerculhoz kell fordulnia és címét leadnia. Csak a család-fenntartók és azok mentesülnek a revízió alól, akiket a bucuresti legfelsőbb revíziós bizottság is alkalmatlannak talált. Még a utóbbi esetben is azonban ajánlatos az erre vonatkozó áktát a Cercunál bemutatni.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET.

AZ OPERA MOZGO MUSORA:

Hétfő, kedd, szerda: Stan és Bran mint skótok. Csütörtöktől premier!

Kaland a dzsungelben. (A vadon szava). Fellélmul minden Tarzan filmet! Izgalmas kalandok az őserdő mélyén. Eredeti felvételek. Főszereplők: Noah Beery, Dorothy Short.

A ROYAL MOZGO MUSORA:

Ma, szerdán utoljára: Elj, szeress és tanulj. Metro-film.

Holnap szenzációs szezonnyitó világsiker! Harry Baur: Sarati, a rettenetes című feblincselő és eddigi legjobb filmjében. A bucuresti sajtóvélemény szerint nagyobb, mint a Tarras Boulba. Partnere: Jean Rigaud. Jegyvetéltel d. e. 11 órától. Számozot helyek. Előadások kezdete: 3.20, 5.20, 7.20 és 9.30. Előtte: Híradó és pótkép. Telefon 37-05.

A SELECT MOZGO MUSORA:

Premier! Buvárhajó D. 1. Főszereplők: Pat O'Brien, George Brent.

AZ URANIA MOZGO MUSORA:

Paramata. Főszereplők: Zarah Leander, Willy Birgel, Hilde v. Stolz.

A CAPITOL MOZGO MUSORA:

Premier! Két nő egy férfért. Főszereplők: George Bancroft és Gall Patrick. Misor előtt: Világhíradó.

A MUNKAS MOZGO MUSORA:

3, 6 és 9 órakor két sláger: I. A kínai arany. (Az arany átka). Az évad szenzációja. Fősz.: Gary Cooper és Madeleine Carroll. II. A zsaroló. Dráma. Fősz.: Elisa Landi és Kent Taylor. III. Journal.

A THALIA MOZGO MUSORA:

Szenzációs kettős műsor! 3 óras előadások! I. Pénz, vagy szerelem. Harry Baur hatalmas alakítása. A szerelem győzelme a pénz felett. II. A sivatag futárja. Izgalmas kalandos film a fehér és színesek harcaiból. Hétfőtől: A fehér liliom, Simone Simon-nal.

AZ EDISON MOZGO MUSORA:

A sárga bestia. Kém- és csempészfilm. Főszereplők: Inkisioff. II. King-Kong. (A dzsungel foglya). Valódi dzsungel film. III. Uj híradó és Micky Maus. Jön! Jön! A 100%-os színes film. A borzalom völgye.

A következő tanévre vállalom 2—3 gyermek teljes ellátását,

nevelését, tanulmányainak felügyeletét: Dreierné Grossmann Margit Timisoara I. Str. Gh. Lazar 5. I. 4. Információ augusztus 31-ig: Colonie de Copli Caransebes-Telus.

UJ KELET Legújabb hírek

A francia légügyi miniszter közölte Göringgel, hogy a francia hadsereg Csehország mellé áll

(Első oldali cikkünk folytatása.)

serüséget berlini körökben, amelyben Sir John Simon beszédét részesítette az angol közvélemény. Berlini vélemény szerint a lanarki beszéd megerősítette a prágai kormány pozícióját.

A németek azzal vádolják az angol sajtót, hogy egyoldalúan informálja az angol közvéleményt a csehszlovákiai helyzetről. A játékok világos — mondják Berlinben: nyomást akarnak gyakorolni a szudetanémetekre, hogy elfogadják a csehszlovák kormány új ajánlatát. A szudetanémetek azonban nem adhatják fel lényegbe vágó követeléseiket, különösen az önkormányzat tekintetében.

A tegnapi londoni tanácskozáskor a következőket jelentik a lapok:

Izgalom a Downing Streeten

Már kora reggel nagy tömegek özönlöttek el a Downing Streetet. A Foreign Officeban egymásután érkeztek az angol államférfiak, akik addig tudtak utat törni maguknak a kíváncsi tömegen keresztül. A kormány rendkívüli intézkedéseket is foganatosított a rend fenntartására, miután a szélsőséges elemek tüntetésekre készültek.

Délelőtt Henderson berlini angol nagykövettel tanácskozott két órán át Halifax külügyminiszter és Sir Wansittard külügyi tanácsadó. Valamivel később Masaryk csehszlovák követet fogadta kihallgatáson az angol külügyminiszter. Ezután Sir John Simon jelent meg a Foreign Officeban, ahol két órát töltött. Ekkor állapították meg a mai rendkívüli minisztertanács programját.

Fontos tanácskozások Berlinben és Rómában

Ugyanekkor Berlinben és Rómában is fontos tanácskozások folytak. Ribbentrop külügyminiszter, Göring marsall és Himmler rohamosztályos főparancsnok a kancellári palotában tanácskoztak Hitler részvételével. A tárgyalásokba később bevonták Keitel, Brautschitsch és Milch tábornokokat is. Rómában Mussolini, Ciano külügyminiszter, Starace fasiszta pártfőtitkár és Badoglio marsall ugyancsak fontos értekezletet tartottak. De sem a berlini, sem a római megbeszélésekről nem adtak ki nyilatkozatot.

Benes elnök is tárgyal a szudetanémetekkel?

A londoni Times azt a hírt közli, hogy Benes csehszlovák köztársasági elnök ma kihallgatáson fogadja Henleint, a szudetanémet párt vezérét, aki több szudetanémet képviselő társaságában fog megjelenni az elnök palotájában. Az angol lap szerint ezen a megbeszélésen fog előltni, hogy felvehető-e a tárgyalások új fonala a prágai kormány és a szudetanémet párt között és ha igen, milyen alapon. Londonban úgy vélik, hogy a csehszlovák kormány legutóbbi közeledési próbálkozásait a szudeták nem fogadták azaz a jóindulattal, ami a kibontakozás nélkülözhetetlen előfeltétele. Londoni körök mindenesetre kedvezően fogadták a Benes-Henlein találkozó híreit.

Benes elnök nyilatkozata a nemzeti önkormányzat kérdéséről

Ujabb jelentés szerint Prágában kategorikusan cáfolják Benes elnök és Henlein tállkozásának híreit, megerősítik azonban, hogy a köztársaság elnöke kihallgatáson fogja fogadni Kundt szudetanémet képviselőt.

A Daily Telegraph figyelemreméltó cikket közöl Goodby képviselő tollából, aki Csehszlovákiában járt az utóbbi napokban és beszélgetést folytatott Benes elnökkel, valamint a szudetanémetek vezéreivel. A szudeták kijelentették, hogy nem kívánnak egyebet, mint amit a csehek követeltek az osztrák-magyar monarchia idején. Nem akarnak elszakadni Csehszlovákiától és egyesülni Németországgal, hanem önkormányzatot követelnek decentralizáció alapján. Benes elnök többek között a következő kijelentéseket tette:

— Hajlandó vagyok bizonyos kerületi önkormányzatot biztosítani a nemzetségeknél a városokban és a falvakban. Hajlandó vagyok rendelkezési jogot biztosítani nekik a helyi rendőrség felett ezeken a területeken és aránylagos részesedést biztosítani számukra az összes állami alkalmaztatásokban és állami rendelésekben. Teljes körzeti önkormányzatról azonban nem lehet szó. Meg-

értem, hogy az angolok Európa békéjének biztosítása érdekében nyomást akarnak gyakorolni Prágára, de nem lehet Csehszlovákia az egyetlen állam, amely erején tuiszenő áldozatokat kénytelen vállalni Európa békéjéért.

Hir szerint a prágai kormány azon fardozik, hogy a nemzetiégi kérdés végleges rendezése előtt a mai csehszlovák alkotmány elismerésének megerősítésére bírja a nemzetségeket és ennek alapján további eredményekre is hajlandó. Hodza miniszterének ezért a legutóbbi önkormányzati tervezetet sem tekinti véglegesnek, amelyet Runciman

Ujabb német-cseh diplomáciai incidens

Prága, augusztus 30. Ma délben a cseh külügyminisztériumban újabb német diplomáciai lépés történt, amely még feszültebbé tette az amugyis puszkaporos levegőt. A német követ megjelent a külügyminisztériumban és éles hangon tiltakozott a cseh sajtó német-ellenes támadása miatt. Az egyik cseh lap a német követ szerint, a német katonáknak a világháboru előtti kegyetlenkedéseiről irt. Annál inkább aláhuzta tiltakozását a német nagykövet, mert néhány nappal ezelőtt már jelentek meg támadások a cseh sajtóban, amelyek súlyosan sértették a német hadsereg tekintélyét.

A francia nagykövetség dönt tanácskozással

Párizs, augusztus 30. A londoni, párizsi és berlini francia nagykövetség Párizsban igen jelentős tanácskozással ült össze, amelyen résztvett Welles külügyi államtitkár is. Politikai körökben az a vélemény alakult ki, hogy a nagykövetség tanácskozásának szava súlyosan esik latba a külpolitikai helyzet alakulásában. Az egyik angol lap szerint Wullemín tábornok, a francia légi haderők parancsnoka, Berlinben határozottan megmondotta Göringnek, hogy ha Németország megtámadja Csehszlovákiát, úgy Franciaország egész haderejével Csehszlovákia mellé áll.

Beiktatták Dinu Simiant, a Dnyeszter tartomány helytartóját

Chisineu, augusztus 30. Ma délelőtt ment végbe a szokásos ünnepek közepette Dinu Simian, a Dnyeszter tartomány helytartójának beiktatása. Délelőtt tíz órakor érkezett meg a Calinescu, dr. Marinescu tábornok és Ghelmegeanu minisztereket hozó vonat. A kormány tagjai a pályaudvaron Eugen Titeanu sajtó és propaganda alminiszter, Dinu Simian helytartó, Ciurpera tábornok-hadtestparancsnok, valamint a tartomány prefektusai és polgármesterei fogadták. A vendégeket a város polgármestere kenyérral és sóval fogadta, majd hosszú sort alko-

tó autókra vontak be a városba. Az autósört egy huszár zászlóalj kísérté.

Féltizenkettőkor a katedrálisban Tighineanu érsek istentiszteletet celebrált, majd a metropolisz disztermében ment végbe Dinu Simian installálása. A kinevezésről szóló királyi dekrétum felolvasása után Calinescu belügyminiszter, Ghelmegeanu közlekedési és dr. Marinescu tábornok egészségügyi miniszterek szóltak fel, végül Simian helytartó beszélt. Délben bankett volt, majd a vendégek Straseni községbe mentek, ahol egy hármass kereszttel avattak fel.

A THALIA MOZGÓ szenzációja!

Óriási kettős műsor!

I. Pénz vagy szerelem
HARRY BAUR legsikerültebb filmje.

II. A sivatag futárja
Izgalmas kalandos film. Többszer fehér és színes szereplővel.

3 óras előadások!

2 film egy helyért!

Cilibia aradi pénzügyigazgató nyilatkozott az italméresi árlejtések nyelvvizsgájáról

„Ahol a kisebbségek tulsulyban vannak, ott kisebbségek kapják az italméresi engedélyt”

Arad, augusztus 30. (Az Uj Kelet tud.) Tgenapi számunkban megirtuk, hogy a kisjenzői italméresi árverésen megjelenteket az a meglepetés érte, hogy az árlejtést vezető pénzügyigazgató nyelvvizsgára állította őket és aki nem felelt meg a vizsgán az nem is vehetett részt az árlejtésen. Kisjenzőn például hét kisebbségi jelentkező bukott el az árlejtést megelőző nyelvvizsgán.

Munkatársunk az új rendelettel kapcsolatban beszélgetést folytatott Cilibia Vasile kivetési pénzügyigazgatóval, az árlejtési bizottság elnökével. Cilibia igazgató kijelentette munkatársunk előtt, hogy folyó év februárjában az aradi pénz-

ügyigazgatóság 104.590. szám alatt rendeletet kapott a szeszmonopól igazgatóságától az árlejtésekkel kapcsolatban. A rendelet szerint az italméresi árlejtés jelentkezőinek szóban és írásban is birniok kell a román nyelvet. Ugyancsak intézkedik a rendelet arról, hogy az árlejtés előtt a pénzügyigazgató nyelvvizsgáztassa a jelentkezőket.

Cilibia pénzügyigazgató kijelentette, hogy jóindulattal fogják kezelni a jelentkezők ügyét. Azokban a községekben, hol a kisebbségek tulsulyban vannak, ott kisebbségek fogják megkapni az italméresi engedélyt. Ez történt például Feketegyarmaton is.

Báile FELIX

gyógyfürdő Románia Pöstyén-eli

Augusztus 31-től kezdve már életbelépek az első penzió-árak!

I. oszt. teljes penzió Lej 220.—

II. oszt. teljes penzió Lej 120.—

(Lakás, étkezés és gyógyfürdő)

A penzió nincs időtartamhoz kötve!

Mindenki addig marad, amíg jól érzi magát

EGÉSZ EVEN AT NYITVA!

Izzappakolás télen is!

Orthodox kóser étterem!

A francia kormány fontos minisztertanácsa

Párizs, augusztus 30. Lebrun köztársasági elnök elnökletével kedden délelőtt tíz órakor ült össze a francia minisztertanács, amely három óra hosszat tartott. A minisztertanácsról kiadott hivatalos közlemény szerint Bonnet külügyminiszter részletes beszámolót tartott a külpolitikai helyzetről, amelynek során kitért a távolkeleti viszállyra, a spanyol polgárháborúra, a francia-olasz kapcsolatokra és a cseh kérdésre. Az államtanács jóváhagyta Bonnet beszámolóját, valamint a francia politika által megjelölt irányvonalat, és a francia külképviseletekhez intézett utasításokat. Ezután a munkaügyi miniszter előadta azt a tervet, amely szerint a 40 órás munkahétet belül jóváhagyják a túlórázásokat azokban az üzemekben, amelyek állam-biztonsági célt szolgálnak. Kijelentette a miniszter, hogy ilyen irányú törvénnyajavaslatot fognak benyújtani a kamarához.

Autóbaleset érte Sztalint

VARSÓ, aug. 30. A lengyel lapok jelentése szerint Sztalin egy autóbaleset alkalmával karján sérülést szenvedett. Az orosz diktátor Korgi községben lévő nyári tartózkodási helyéről elindult autóján, mely a sofőrnek hibás manőverre folytán beleütközött egy utszéli fába. A diktátor baleset óta felkötve hordja karját. A Sztalin személyes őrzetere kirendelt garda egyik detektívje motorbiciklijével a váratlanul keresztező autóra ütközött és meghalt.

Sztalin sofőrjét, akit Erin Schultzenek hívnak, letartóztatták. A sofört szabótázzsal vádolják.

A lengyel távirati iroda híradása szerint állítólag bombamerényletet követtek el Sztalin páncélos autója ellen. A merénylet során Sztalin súlyosan megsérült, míg kíséretének több tagja meghalt.

Az ifjusági alija jelöltjeinek figyelmébe

Cluj, augusztus 30. Lapunk más hely részleteesen ismerteti a romániai ifjusági alija kérdését. Ezzel kapcsolatban kapjuk a következő értesítést:

Csütörtökön Kolozsvárra érkeztek dr. Cotic, a romániai „Alijat Hanoar” bucaresti központi bizottságának főtitkára és Gaal, a szejai gyermekkolónia főtitkára és Gaal, a két kiküldött, valamint dr. Mózes László, a ZNSz főtitkárnak részvételével csütörtökön és pénteken fog megtörténni Kolozsváron az erdélyi ifjusági alija-jelöltek kiválogatása. A bizottság ezután kéri a jelölteket és szülőket, hogy együtt jelenjenek meg ittléjük alatt a ZNSz Str. Memorandului 13. szám alatt levő irodájában. Az ifjusági kiválogatásra ugyan is csak azok számíthatnak, akik a jelentkezési kötelezettségnek eleget tesznek.

FRATERNITAS R. T. CLUJ NYOMASA
CENZURAT